

Bruksela, 15 marca 2019 r.
(OR. en)

7182/19

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0082(COD)

CODEC 622
AGRI 124
AGRILEG 49
PE 77

NOTA INFORMACYJNA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Specjalny Komitet ds. Rolnictwa / Rada
Dotyczy:	Wniosek dotyczący DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorstwami w łańcuchu dostaw żywności – Wynik pierwszego czytania w Parlamencie Europejskim (Strasburg, 11–14 marca 2019 r.)

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z postanowieniami art. 294 TFUE i ze wspólną deklaracją w sprawie praktycznych zasad dotyczących stosowania procedury współdecyzji¹ Rada, Parlament Europejski i Komisja kilkakrotnie kontaktowały się ze sobą w sposób nieformalny, aby osiągnąć porozumienie w sprawie przedmiotowego dossier w pierwszym czytaniu i uniknąć w ten sposób drugiego czytania i procedury pojednawczej.

¹ Dz.U. C 145 z 30.6.2007, s. 5.

W związku z tym przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesław Adam SIEKIERSKI (PPE, PL) przedstawił w imieniu Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi poprawkę kompromisową (poprawka nr 142) do przedmiotowego wniosku dotyczącego dyrektywy. Poprawkę tę uzgodniono podczas wspomnianych wyżej nieformalnych kontaktów.

Oprócz tego przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesław Adam SIEKIERSKI (PPE, PL) przedstawił dwie poprawki (poprawki nr 143 i 144) zawierające oświadczenie Parlamentu Europejskiego oraz wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji.

II. GŁOSOWANIE

Podczas głosowania w dniu 12 marca 2019 r. zgromadzenie plenarne przyjęło poprawkę kompromisową (poprawkę nr 142) do wniosku dotyczącego dyrektywy. Zmieniony w ten sposób wniosek Komisji jest równoznaczny ze stanowiskiem Parlamentu w pierwszym czytaniu, które przedstawiono w jego rezolucji ustawodawczej znajdującej się w załączniku do niniejszej noty². Zgromadzenie plenarne przyjęło także poprawki nr 143 i 144 zawierające oświadczenia.

Stanowisko Parlamentu odzwierciedla wcześniejsze uzgodnienia między instytucjami. Rada powinna zatem być w stanie zatwierdzić to stanowisko.

Akt zostałby wówczas przyjęty w brzmieniu odpowiadającym stanowisku Parlamentu.

² Wersja stanowiska Parlamentu przedstawiona w rezolucji ustawodawczej zawiera oznaczenia zmian wprowadzonych poprawkami do wniosku Komisji. Tekst dodany do tekstu Komisji oznaczono ***pogrubieniem i kursywą***. Miejsca, w których tekst usunięto, oznaczono symbolem „■”.

Nieuczciwe praktyki handlowe w relacjach między przedsiębiorstwami w łańcuchu dostaw żywności *I**

Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorstwami w łańcuchu dostaw żywności (COM(2018)0173 – C8-0139/2018 – 2018/0082(COD))

(Zwykła procedura ustawodawcza: pierwsze czytanie)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2018)0173),
- uwzględniając art. 294 ust. 2 i art. 43 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którymi wniosek został przedstawiony Parlamentowi przez Komisję (C8-0139/2018),
- uwzględniając art. 294 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając uzasadnioną opinię przedstawioną – na mocy protokołu nr 2 w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności – przez parlament Szwecji, Riksdag,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 19 września 2018 r.³,
- uwzględniając opinię Komitetu Regionów z dnia 4 lipca 2018 r.⁴,
- uwzględniając wstępne porozumienie zatwierdzone przez komisję przedmiotowo właściwą na podstawie art. 69f ust. 4 Regulaminu oraz przekazane pismem z dnia 14 stycznia 2019 r. zobowiązanie przedstawiciela Rady do zatwierdzenia stanowiska Parlamentu, zgodnie z art. 294 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 59 Regulaminu,

³ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 165.

⁴ Dz.U. C 387 25.10.2018, s. 48

- uwzględniając sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz opinie Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów, Komisji Rozwoju oraz Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (A8-0309/2018),
1. przyjmuje poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu;
 2. zatwierdza swoje oświadczenie załączone do niniejszej rezolucji;
 3. zatwierdza wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji załączone do niniejszej rezolucji;
 4. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeśli zastąpi ona pierwotny wniosek, wprowadzi w nim istotne zmiany lub planuje ich wprowadzenie;
 5. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji oraz parlamentom narodowym.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 12 marca 2019 r. w celu przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/... w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 43 ust. 2,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,
po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁵,
uwzględniając opinię Komitetu Regionów⁶,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą⁷,

⁵ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 165.

⁶ Dz.U. C 387 z 25.10.2018, s. 48.

⁷ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 12 marca 2019 r.

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) *W łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych często występują znaczne różnice w sile przetargowej między dostawcami a nabywcami produktów rolnych i spożywczych. Te zakłócenia równowagi siły przetargowej mogą prowadzić do nieuczciwych praktyk handlowych, w których więksi i silniejsi partnerzy handlowi próbują narzucić słabszej stronie korzystne dla siebie praktyki lub ustalenia umowne w odniesieniu do transakcji sprzedaży. Praktyki takie mogą na przykład: rażąco odbiegać od dobrych obyczajów w działalności gospodarczej, stać w sprzeczności z zasadą dobrej wiary i uczciwego obrotu oraz być jednostronnie narzucane przez jednego partnera handlowego drugiemu; narzucać nieuzasadnione i nieproporcjonalne przeniesienie ryzyka ekonomicznego z jednego partnera handlowego na drugiego; lub przyznawać znacznie większą część praw lub obowiązków jednemu z partnerów handlowych. Niektóre praktyki mogą być ewidentnie nieuczciwe, nawet jeśli zgadzają się na nie obie strony. Należy wprowadzić minimalny unijny standard ochrony przed nieuczciwymi praktykami handlowymi, aby ograniczyć występowanie takich praktyk, które mogą mieć negatywny wpływ na poziom życia społeczności rolniczej. Przyjęte w niniejszej dyrektywie podejście polegające na minimalnej harmonizacji pozwala państwom członkowskim na przyjmowanie lub utrzymywanie przepisów krajowych dotyczących nieuczciwych praktyk handlowych, których nie wymieniono w niniejszej dyrektywie.*

- (2) Trzy publikacje Komisji wydane od 2009 r. (komunikat Komisji z dnia 28 października 2009 r. — Poprawa funkcjonowania łańcucha dostaw żywności w Europie, komunikat Komisji z dnia 15 lipca 2014 r. — Zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych w ramach łańcucha dostaw produktów spożywczych, realizowanych między przedsiębiorcami i sprawozdanie Komisji z dnia 29 stycznia 2016 r. dotyczące nieuczciwych praktyk handlowych w ramach łańcucha dostaw produktów spożywczych, realizowanych między przedsiębiorcami) skupiały się na funkcjonowaniu łańcucha dostaw żywności, w tym na stosowaniu nieuczciwych praktyk handlowych. ■ Komisja przedstawiła propozycje pożądanych cech, które powinny mieć krajowe i dobrowolne mechanizmy zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw żywności. Nie wszystkie z tych elementów stały się częścią ram prawnych lub dobrowolnych systemów zarządzania w państwach członkowskich, co sprawia, że takie praktyki nadal są przedmiotem debaty politycznej w Unii.
- (3) *W 2011 r. podczas prowadzonego przez Komisję Forum Wysokiego Szczebla do spraw Poprawy Funkcjonowania Łańcucha Dostaw Żywności zatwierdzono zbiór dobrych praktyk w dziedzinie stosunków wertykalnych w łańcuchu dostaw żywności, który został uzgodniony przez organizacje reprezentujące większość podmiotów w łańcuchu dostaw żywności. Zasady te stały się podstawą inicjatywy dotyczącej łańcucha dostaw, którą uruchomiono w 2013 r.*

- (4) Parlament Europejski w swojej rezolucji z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw żywności⁸, zwrócił się do Komisji o przedłożenie wniosku w sprawie unijnych ram prawnych w zakresie nieuczciwych praktyk handlowych. Rada w swoich konkluzjach z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie wzmocnienia pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności oraz zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych zwróciła się do Komisji o przeprowadzenie w odpowiednim terminie oceny skutków w celu przedstawienia wniosku dotyczącego unijnych ram ustawodawczych lub środków nieustawodawczych mających podjąć kwestię nieuczciwych praktyk handlowych. Komisja sporządziła ocenę skutków, którą poprzedziły otwarte konsultacje publiczne oraz konsultacje ukierunkowane. ***Ponadto w procesie ustawodawczym Komisja przedstawiła informacje, z których wynika, że duże podmioty posiadają znaczący udział w ogólnej wartości produkcji.***

⁸ Dz.U. C 86 z 6.3.2018, s. 40..

- (5) Łańcuch dostaw produktów **rolnych i** spożywczych obejmuje różne podmioty działające na jego poszczególnych etapach: produkcji, przetwarzania, marketingu, dystrybucji i sprzedaży detalicznej produktów **rolnych i** spożywczych. Łańcuch ten jest zdecydowanie najważniejszym kanałem przenoszenia produktów **rolnych i** spożywczych „z pola na stół”. Podmioty te handlują produktami **rolnymi i** spożywczymi, tj. produktami podstawowymi, w tym produktami rybołówstwa i akwakultury, wymienionymi w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)■, oraz produktami ■ niewymienionymi w tym załączniku, ale przetworzonymi w *celu wykorzystania jako żywność z użyciem produktów wymienionych w tym załączniku*.
- (6) Chociaż ryzyko biznesowe jest nieodłącznie związane z każdą działalnością gospodarczą, produkcja rolna jest szczególnie obciążona niepewnością ze względu na zależność od procesów biologicznych *oraz warunków pogodowych*. *Niepewność tę powiększa fakt*, że produkty rolne i **spożywcze** są w mniejszym lub większym stopniu towarami psującymi się i sezonowymi ■. W środowisku polityki rolnej, która obecnie jest znacznie bardziej zorientowana na rynek niż w przeszłości, dla podmiotów działających w łańcuchu dostaw produktów **rolnych i** spożywczych ■ ochrona przed nieuczciwymi praktykami handlowymi nabrała większego znaczenia.

- (7) *Takie nieuczciwe praktyki handlowe mogą mieć negatywny wpływ w szczególności na poziom życia społeczności rolniczej. Wpływ ten rozumiany jest zarówno jako bezpośredni wpływ na producentów rolnych i ich organizacje, funkcjonujących jako dostawcy, lub wpływ pośredni, gdy konsekwencje nieuczciwych praktyk handlowych występujących w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych negatywnie odbijają się na producentach produktów podstawowych w tym łańcuchu.*
- (8) Większość ■ państw członkowskich, ale nie wszystkie, posiada specjalne przepisy krajowe, które chronią dostawców przed nieuczciwymi praktykami handlowymi stosowanymi w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów **rolnych i** spożywczych. Tam, gdzie możliwe jest odwołanie się do prawa umów lub do inicjatyw samoregulacyjnych, strach przed handlowymi działaniami odwetowymi wobec skarżącego, **a także ryzyko finansowe wiążące się ze sprzeciwem wobec takich praktyk, ograniczają** praktyczną wartość tych form dochodzenia roszczeń. Z tego powodu niektóre państwa członkowskie, które posiadają specjalne przepisy dotyczące nieuczciwych praktyk handlowych■, powierzają ich egzekwowanie organom administracyjnym. Jednak przepisy państw członkowskich dotyczące stosowania nieuczciwych praktyk handlowych – jeśli w ogóle istnieją – są w znacznym stopniu rozbieżne.

- (9) Liczba i rozmiar podmiotów różnią się na poszczególnych etapach łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych. Różnice w sile przetargowej, *które odpowiadają ekonomicznej zależności dostawcy od nabywcy, mogą prowadzić do narzucania nieuczciwych praktyk handlowych przez podmioty większe pod względem obrotów podmiotom mniejszym. Lepszą ochronę tych podmiotów, które najbardziej jej potrzebują, przed nieuczciwymi praktykami handlowymi powinno zapewnić podejście dynamiczne, którego podstawą jest stosunek wielkości dostawcy i nabywcy.* Nieuczciwe praktyki handlowe są szczególnie szkodliwe dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w łańcuchu dostaw produktów *rolnych i spożywczych. Przedsiębiorstwa większe niż MŚP, lecz których roczny obrót nie przekracza 350 000 000 EUR, także powinni być chronieni przed nieuczciwymi praktykami handlowymi, aby uniknąć przenoszenia kosztów takich praktyk na producentów rolnych. Efekt kaskadowy dla producentów rolnych wydaje się występować w szczególnie dużym nasileniu w przypadku przedsiębiorców o rocznych obrotach do 350 000 000 EUR.* Ochrona pośredników w obrocie *produktami rolnymi i produktami* spożywczymi, w tym produktami przetworzonymi, *może także służyć uniknięciu* przesunięcia handlu od producentów rolnych i ich stowarzyszeń produkujących produkty przetworzone ku dostawcom nieobjętym ochroną.

- (10) *Niniejsza dyrektywa powinna zapewniać ochronę producentów rolnych i osób fizycznych lub prawnych, które **dostarczają produkty rolne i** spożywcze, w tym **zarówno uznanych, jak i nieuznanych** organizacji producentów, a także **zarówno uznanych, jak i nieuznanych** zrzeszeń organizacji producentów, **zależnie od ich względnej siły przetargowej**. Te organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów obejmują **spółdzielnie**. Ci producenci oraz te osoby są szczególnie podatni na nieuczciwe praktyki handlowe i mają najmniejsze szanse na poradzenie sobie z nimi bez negatywnych skutków dla swojej rentowności. **Jeśli chodzi o kategorie dostawców, którzy powinni być chronieni na mocy niniejszej dyrektywy, warto odnotować, że znaczna część spółdzielni rolniczych to przedsiębiorcy więksi niż MŚP, lecz ich roczny obrót nie przekracza 350 000 000 EUR.***

- (11) *Niniejsza dyrektywa powinna obejmować transakcje handlowe niezależnie od tego, czy są zawierane między przedsiębiorcami, czy też między przedsiębiorcami a organami publicznymi, jako że organy publiczne przy zakupie produktów rolnych i spożywczych powinny podlegać tym samym standardom. Niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie do wszystkich nabywców będących organami publicznymi.*
- (12) *Dostawcy w Unii powinni być chronieni nie tylko przed nieuczciwymi praktykami handlowymi nabywców, którzy mają siedzibę w tym samym państwie członkowskim co dostawca lub w innym państwie członkowskim, lecz także przed nieuczciwymi praktykami handlowymi nabywców mających siedzibę poza Unią. Ochrona taka pomogłaby uniknąć ewentualnych niezamierzonych skutków, takich jak wybór miejsca siedziby na podstawie mających zastosowanie przepisów. Dostawcy mający siedzibę lub miejsce zamieszkania poza Unią także powinni korzystać z ochrony przed nieuczciwymi praktykami handlowymi, gdy sprzedają produkty rolne i spożywcze do Unii. Tacy dostawcy są tak samo narażeni na nieuczciwe praktyki handlowe, więc szerszy zakres ochrony pozwoli uniknąć niezamierzonego przesunięcia handlu ku dostawcom nieobjętym ochroną, co osłabiłoby ochronę dostawców w Unii.*
- (13) *Do zakresu niniejszej dyrektywy należy włączyć niektóre usługi dodatkowe w stosunku do sprzedaży produktów rolnych i spożywczych.*

- (14) Niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie do praktyk stosowanych przez większe *podmioty wobec podmiotów mających mniejszą siłę przetargową*. Względna siłę przetargową *można w przybliżeniu oszacować na podstawie rocznego obrotu różnych podmiotów*. *Chociaż jest to kryterium przybliżone, umożliwia ono zapewnienie podmiotom przewidywalnych praw i obowiązków na mocy niniejszej dyrektywy. Górna granica przyznania ochrony powinna zapobiec temu, by ochronie podlegały podmioty, które nie są podatne lub są znacznie mniej podatne na skutki nieuczciwych praktyk handlowych niż ich mniejsi partnerzy lub konkurenci. Z tego powodu ochrona przewidziana w niniejszej dyrektywie jest uzależniona od kategorii, do której należy dany podmiot w zależności od jego obrotów..*
- (15) Ponieważ nieuczciwe praktyki handlowe mogą wystąpić na każdym etapie sprzedaży produktu *rolnego lub* spożywczego, ■ przed dokonaniem transakcji sprzedaży, w jej trakcie lub po jej zakończeniu, państwa członkowskie powinny zapewnić stosowanie niniejszej dyrektywy do takich praktyk niezależnie od etapu, na którym wystąpią.

- (16) Przy ustalaniu, czy dana praktyka handlowa powinna zostać uznana za nieuczciwą, ważne jest zmniejszenie ryzyka związanego z ograniczeniem zawierania uczciwych i sprzyjających wydajności umów pomiędzy stronami. W związku z tym należy odróżnić praktyki, które są przewidziane w sformułowanych w sposób jasny i jednoznaczny warunkach umowy dostawy **lub kolejnych umowach** między stronami, od praktyk, które mają miejsce po rozpoczęciu transakcji i **nie zostały uprzednio** uzgodnione, tak aby zakazane były jedynie jednostronne zmiany warunków umowy dostawy oraz ich zmiany z mocą wsteczną. Niektóre praktyki handlowe są jednak uznawane za nieuczciwe ze względu na sam ich charakter i nie powinny podlegać swobodzie umownej stron
- (17) *Opóźnienia płatności za produkty rolne i spożywcze, w tym także opóźnienia płatności za produkty łatwo psujące się, a także późne anulowanie zamówień na produkty łatwo psujące się mają negatywny wpływ na rentowność dostawcy, nie dostarczając w zamian żadnych równoważących je korzyści. Praktyk takich należy zatem zakazać. W związku z tym na potrzeby niniejszej dyrektywy należy zdefiniować łatwo psujące się produkty rolne i spożywcze. Definicje stosowane w unijnych aktach dotyczących prawa żywnościowego służą innym celom, takim jak ochrona zdrowia czy bezpieczeństwo żywności, a zatem nie są odpowiednie do celów niniejszej dyrektywy. Produkt należy uznać za łatwo psujący się, jeśli można oczekiwać, że nie będzie się nadawał do sprzedaży w ciągu 30 dni od ostatniej czynności w procesie jego zbioru, produkcji lub przetwarzania przez dostawcę, niezależnie od tego, czy po sprzedaży jest on dalej przetwarzany, ani czy postępowanie z nim po sprzedaży jest zgodne z innymi przepisami, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa żywności. Produkty łatwo psujące się są zwykle szybko zużywane lub sprzedawane. Płatności za produkty łatwo psujące się dokonane po upływie 30 dni od ich dostarczenia, 30 dni od zakończenia uzgodnionego okresu dostarczenia, gdy produkty są dostarczane regularnie, lub 30 dni od daty ustalenia kwoty do zapłaty, nie są zgodne z zasadami uczciwego handlu. Aby zapewnić większą ochronę rolników i ich płynności finansowej, dostawcy innych produktów rolnych i spożywczych nie powinni być zmuszeni do oczekiwania na płatność dłużej niż 60 dni od ich dostarczenia, 60 dni od zakończenia uzgodnionego okresu dostarczenia, gdy produkty są dostarczane regularnie, lub 60 dni od daty ustalenia kwoty do zapłaty. Ograniczenia te powinny mieć zastosowanie wyłącznie do płatności związanych ze*

sprzedażą produktów rolnych i spożywczych, a nie do innych płatności, takich jak dodatkowe płatności spółdzielni na rzecz jej członków. Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE⁹ możliwe powinno być uznanie daty ustalenia kwoty do zapłaty za uzgodniony okres na potrzeby niniejszej dyrektywy za datę wystawienia faktury lub datę jej otrzymania przez nabywcę.

⁹ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. 48 z 23.2.2011, s. 1).*

- (18) *Ustanowione w niniejszej dyrektywie przepisy dotyczące opóźnień w płatnościach stanowią zasady specyficzne dla sektora rolnego i spożywczego w związku z przepisami dotyczącymi terminów płatności zawartymi w dyrektywie 2011/7/UE. Ustanowione w niniejszej dyrektywie przepisy dotyczące opóźnień w płatnościach nie powinny wpływać na uzgodnienia w zakresie klauzuli dotyczącej podziału wartości w rozumieniu art. 172a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹⁰. Aby zagwarantować sprawną realizację programu dla szkół przewidzianego w art. 23 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, przepisy dotyczące opóźnień w płatnościach ustanowione w niniejszej dyrektywie nie powinny mieć zastosowania do płatności dokonywanych przez nabywcę (to znaczy wnioskodawcę ubiegającego się o pomoc) na rzecz dostawcy w ramach programu dla szkół. Biorąc pod uwagę, że takie określenie priorytetów w dziedzinie opieki zdrowotnej, aby zapewniona została równowaga między potrzebami indywidualnego pacjenta a dostępnymi zasobami finansowymi, stanowi wyzwanie dla jednostek publicznych udzielających świadczeń zdrowotnych, niniejsze przepisy nie powinny mieć również zastosowania do jednostek publicznych udzielających świadczeń zdrowotnych w rozumieniu art. 4 ust. 4 lit. b) dyrektywy 2011/7/UE.*

¹⁰ *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671).*

- (19) *Winogrona i moszcz do produkcji wina odznaczają się tą szczególną cechą, że winogrona zbierane są w bardzo ograniczonym przedziale czasowym w roku, lecz służą do produkcji wina, które w niektórych przypadkach będzie sprzedawane dopiero wiele lat później. Aby poradzić sobie z tą specyficzną sytuacją, organizacje producentów lub organizacje międzybranżowe opracowały znormalizowane umowy na dostawę takich produktów. Takie znormalizowane umowy przewidują płatności ratalne w określonych terminach. Ponieważ te znormalizowane umowy są wykorzystywane przez dostawców i nabywców jako umowy wieloletnie, nie tylko zapewniają one producentom rolnym bezpieczeństwo długotrwałych relacji handlowych, lecz także zwiększają stabilność łańcucha dostaw. Jeśli przed 1 stycznia 2019 r. dane państwo członkowskie nada takim znormalizowanym umowom sporządzonym przez uznaną organizację producentów, organizację międzybranżową lub zrzeszenie organizacji producentów wiążący charakter na mocy art. 164 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 („rozszerzenie”) lub jeśli państwo członkowskie przedłuży rozszerzenie znormalizowanych umów bez znaczących zmian w warunkach płatności na niekorzyść dostawców winogron i moszczu, przepisy dotyczące opóźnień w płatnościach zawarte w niniejszej dyrektywie nie powinny mieć zastosowania do takich umów między dostawcami winogron i moszczu do produkcji wina a ich bezpośrednimi nabywcami. Zgodnie z art. 164 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 państwa członkowskie mają obowiązek powiadamiać Komisję o odpowiednich porozumieniach uznanych organizacji producentów, organizacji międzybranżowych lub zrzeszeń organizacji producentów.*

- (20) *Powiadomienia o anulowaniu zamówień na produkty łatwo psujące się z wyprzedzeniem mniejszym niż 30 dni powinny być uważane za nieuczciwe, gdyż dostawca nie będzie w stanie znaleźć innego zbytu na takie produkty. Jednak w przypadku niektórych sektorów anulowanie zamówień z jeszcze mniejszym wyprzedzeniem może mimo wszystko pozostawić dostawcy dość czasu na sprzedanie produktów gdzie indziej lub wykorzystanie ich na potrzeby własne. Państwa członkowskie powinny więc mieć możliwość przewidzenia w odniesieniu do takich sektorów krótszych okresów anulowania zamówień w należycie uzasadnionych przypadkach.*
- (21) *Nabywcy mający silniejszą pozycję nie powinni jednostronnie zmieniać uzgodnionych warunków umowy, np. usuwać produktów z listy produktów objętych umową dostawy. Nie powinno to jednak dotyczyć sytuacji, w których umowa między dostawcą a nabywcą wyraźnie przewiduje, że nabywca może na późniejszym etapie określić konkretny element transakcji w odniesieniu do przyszłych zamówień. Mogłoby to na przykład dotyczyć ilości zamawianych produktów. Umowa nie musi być zawierana jednorazowo w odniesieniu do wszystkich aspektów transakcji między dostawcą a nabywcą.*
- (22) *Dostawcy i nabywcy produktów rolnych i spożywczych mogą swobodnie negocjować transakcję sprzedaży, w tym cenę. Takie negocjacje obejmują też płatności za usługi świadczone dostawcy przez nabywcę, takie jak wystawianie na sprzedaż, marketing i promocja. Jeśli jednak nabywca pobiera od dostawcy opłaty niezwiązane z konkretną transakcją sprzedaży, należy to uznać za nieuczciwe i zakazać takich praktyk na mocy niniejszej dyrektywy.*

- (23) *Nie powinno być obowiązku zawierania umów pisemnych, jednak zawieranie takich umów w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych mogłoby pomóc uniknąć niektórych nieuczciwych praktyk handlowych. W związku z tym, a także by chronić dostawców przed takimi nieuczciwymi praktykami, dostawcy lub ich zrzeszenia powinni mieć prawo zwrócić się o pisemne potwierdzenie warunków umowy dostawy, jeśli te warunki zostały już uzgodnione. W takich przypadkach odmowa pisemnego potwierdzenia warunków umowy dostawy ze strony nabywcy powinna zostać uznana za nieuczciwą praktykę handlową i powinna być zakazana. Ponadto państwa członkowskie mogą określić, udostępnić i promować najlepsze praktyki dotyczące zawierania umów długoterminowych w celu umocnienia pozycji przetargowej producentów w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych.*
- (24) *Niniejsza dyrektywa nie harmonizuje przepisów dotyczących ciężaru dowodu, jakie należy stosować w postępowaniu przed krajowymi organami egzekwowania prawa, ani nie harmonizuje definicji umowy dostawy. W zakresie ciężaru dowodu i zdefiniowania umów dostawy obowiązują zatem przepisy ustanowione w prawie krajowym państw członkowskich.*

- (25) *Na mocy niniejszej dyrektywy dostawcy powinni mieć możliwość wnoszenia skarg na niektóre nieuczciwe praktyki handlowe. Podjęcie handlowych działań odwetowych przez nabywców przeciwko dostawcom, którzy wykonują swoje prawa, lub grożenie takimi działaniami, na przykład w postaci rezygnacji z określonych produktów, zmniejszenia ilości zamawianych produktów lub zaprzestania świadczenia pewnych usług na rzecz dostawcy, takich jak marketing lub promocja produktów dostawcy, powinno być zakazane i traktowane jako nieuczciwa praktyka handlowa.*
- (26) *Koszty przechowywania, prezentowania lub wystawiania na sprzedaż produktów rolnych i spożywczych lub udostępniania ich na rynku są zwykle ponoszone przez nabywcę. W związku z tym niniejsza dyrektywa powinna zakazywać pobierania za takie usługi opłat od dostawcy, zarówno przez nabywcę, jak i osobę trzecią, chyba że opłata została uzgodniona w sposób wyraźny i jednoznaczny podczas zawierania umowy dostawy lub w późniejszej umowie między nabywcą a dostawcą. Jeśli opłata taka zostanie uzgodniona, powinna opierać się na obiektywnych i rozsądnych szacunkach.*
- (27) *Aby uczestnictwo dostawcy w kosztach promocji, marketingu lub reklamy, w tym ekspozycji promocyjnych produktów rolnych i spożywczych w sklepach i kampanii sprzedażowych, było uważane za uczciwą praktykę, musi ono zostać uzgodnione w sposób wyraźny i jednoznaczny podczas zawierania umowy dostawy lub w późniejszej umowie między nabywcą a dostawcą. W przeciwnym przypadku powinno ono zostać zakazane na mocy niniejszej dyrektywy. Jeśli takie uczestnictwo zostało uzgodnione, powinno ono opierać się na obiektywnych i rozsądnych szacunkach.*

- (28) Aby zapewnić skuteczne egzekwowanie zakazów ustanowionych w niniejszej dyrektywie, *państwa członkowskie powinny wyznaczyć organy egzekwowania prawa. Organy te powinny mieć możliwość działania z własnej inicjatywy lub na podstawie skarg stron, które są dotknięte nieuczciwymi praktykami handlowymi w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych, skarg sygnalistów lub skarg anonimowych. Organ egzekwowania prawa mógłby stwierdzić, że brak jest wystarczających podstaw do podjęcia czynności w związku ze skargą. Do stwierdzenia takiego może dojść także w wyniku określonych priorytetów administracyjnych. Jeśli organ egzekwowania prawa uzna, że nie będzie w stanie potraktować priorytetowo danej skargi, powinien poinformować o tym skarżącego i podać uzasadnienie tej sytuacji.* Jeżeli skarżący wnioskuję o nieujawnianie jego tożsamości z obawy przed handlowymi działaniami odwetowymi, organy egzekwowania prawa państw członkowskich powinny *podjąć odpowiednie kroki.*
- (29) *Jeśli państwo członkowskie ma więcej niż jeden organ egzekwowania prawa, to dla ułatwienia skutecznej współpracy pomiędzy organami egzekwowania prawa oraz współpracy z Komisją, powinno ono wyznaczyć jeden punkt kontaktowy.*
- (30) *Dostawcom może być łatwiej wnosić skargi do organu egzekwowania prawa własnego państwa członkowskiego, na przykład z powodów językowych. Pod względem egzekwowania prawa skuteczniejsze mogłoby być jednak złożenie skargi do organu egzekwowania prawa państwa członkowskiego, w którym znajduje nabywca ma siedzibę. Dostawcy powinni mieć wybór organu egzekwowania prawa, do którego pragną wnosić skargi.*

- (31) Skargi organizacji producentów, *innych organizacji dostawców i* zrzeszeń takich organizacji, *w tym reprezentatywnych organizacji*, mogą służyć ochronie tożsamości poszczególnych członków tych organizacji, którzy ■ uważają, że są dotknięci nieuczciwymi praktykami handlowymi. *Prawo do złożenia skargi, na wniosek dostawcy i w jego interesie, powinny mieć także inne organizacje mające uzasadniony interes w reprezentowaniu dostawców, pod warunkiem że są one niezależnymi i nienastawionymi na zysk osobami prawnymi.* Organy egzekwowania prawa państw członkowskich powinny zatem móc przyjmować skargi od takich podmiotów i podejmować działania w ich sprawie, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony praw procesowych *nabywcy*.
- (32) *W celu zapewnienia skutecznego egzekwowania zakazu stosowania nieuczciwych praktyk handlowych wyznaczone organy egzekwowania prawa powinny dysponować wszelkimi niezbędnymi zasobami i wiedzą fachową.*
- (33) Organy egzekwowania prawa państw członkowskich powinny mieć niezbędne uprawnienia *i wiedzę fachową w zakresie prowadzenia postępowań wyjaśniających. Przyznanie tym organom uprawnień nie oznacza, że muszą je wykorzystywać w każdym prowadzonym postępowaniu wyjaśniającym. Uprawnienia organów egzekwowania prawa powinny na przykład* umożliwiać im skuteczne gromadzenie wszelkich informacji faktycznych, a *organy egzekwowania prawa* powinny być uprawnione do nakazania, w stosownych przypadkach, zaprzestania stosowania zakazanej praktyki.

- (34) Istnienie środka odstrasżającego, takiego jak uprawnienie do nakładania grzywien *lub do wszczynania postępowań, na przykład przez sądy, mających na celu nałożenie grzywny, , i do nakładania innych równie skutecznych sankcji* oraz publikowania wyników postępowań wyjaśniających, *w tym publikowania informacji dotyczących nabywców, którzy naruszyli przepisy,* może zachęcać do zmiany zachowań oraz korzystania z rozwiązań poprzedzających sądowe rozstrzyganie sporów przez strony, a zatem powinno stanowić część uprawnień organów egzekwowania prawa. *Grzywny mogą być szczególnie skuteczne i odstrasżające. Organ egzekwowania prawa powinien jednak móc w każdej sprawie decydować, które ze swoich uprawnień wykorzysta i czy nałoży grzywnę lub rozpocznie postępowanie mające na celu nałożenie grzywny lub czy zastosuje inną równie skuteczną sankcję.*

- (35) *Wykonywanie uprawnień powierzonych organom egzekwowania prawa zgodnie z niniejszą dyrektywą powinno podlegać odpowiednim zabezpieczeniom spełniającym standardy przewidziane w ogólnych zasadach prawa Unii i w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym poszanowaniu prawa kupującego do obrony.*
- (36) Komisja i organy egzekwowania prawa państw członkowskich powinny ściśle ze sobą współpracować w celu zapewnienia wspólnego podejścia do stosowania zasad określonych w niniejszej dyrektywie. W szczególności organy egzekwowania prawa powinny wspierać się nawzajem, na przykład poprzez dzielenie się informacjami i pomoc w postępowaniach wyjaśniających mających wymiar transgraniczny.
- (37) Aby ułatwić skuteczne egzekwowanie przepisów, Komisja powinna pomagać w organizowaniu **regularnych** spotkań między organami egzekwowania prawa państw członkowskich, podczas których możliwa będzie wymiana ■ odpowiednich informacji, **najlepszych praktyk, informacji o rozwoju sytuacji, praktykach i zaleceniach w zakresie egzekwowania przepisów niniejszej dyrektywy.** ■

- (38) *Aby ułatwić tę wymianę*, Komisja powinna utworzyć publicznie dostępną stronę internetową *zawierającą informacje o krajowych organach egzekwowania prawa i o przepisach krajowych transponujących niniejszą dyrektywę.*

I

- (39) Ponieważ większość państw członkowskich posiada już przepisy krajowe dotyczące nieuczciwych praktyk handlowych (choć są one rozbieżne), właściwym rozwiązaniem w celu wprowadzenia minimalnych standardów ochrony na mocy prawa Unii jest zastosowanie dyrektywy. Powinno to umożliwić państwom członkowskim włączenie odpowiednich przepisów do ich krajowego porządku prawnego w taki sposób, aby *umożliwić stworzenie* spójnych uregulowań. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość *utrzymywania* lub *wprowadzania* na swoim terytorium bardziej rygorystycznych *przepisów krajowych zapewniających wyższy poziom ochrony* przed nieuczciwymi praktykami handlowymi w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów *rolnych i* spożywczych, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z prawa Unii mającego zastosowanie do funkcjonowania rynku wewnętrznego, o ile *przepisy te są proporcjonalne.*

- (40) *Państwa członkowskie powinny także móc utrzymywać lub wprowadzać przepisy krajowe mające na celu zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych nieobjętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z prawa Unii mającego zastosowanie do funkcjonowania rynku wewnętrznego, o ile przepisy te są proporcjonalne. Takie przepisy krajowe mogłyby wykraczać poza zakres niniejszej dyrektywy, np. w odniesieniu do rozmiaru nabywców i dostawców, ochrony nabywców, zakresu produktów, a także zakresu usług. Takie przepisy krajowe mogłyby wykraczać także poza liczbę i rodzaj zakazanych nieuczciwych praktyk handlowych wymienionych w niniejszej dyrektywie.*
- (41) *Takie przepisy krajowe miałyby zastosowanie obok dobrowolnych środków zarządzania, takich jak krajowe kodeksy postępowania lub inicjatywa dotycząca łańcucha dostaw. Jednocześnie zachęca się do stosowania dobrowolnych mechanizmów rozstrzygania sporów między dostawcami i nabywcami, bez uszczerbku dla prawa dostawcy do złożenia skargi lub wniesienia pozwu do sądu cywilnego.*

- (42) Komisja powinna mieć ogłód postępów we wdrażaniu niniejszej dyrektywy w państwach członkowskich. Ponadto Komisja powinna mieć możliwość oceny skuteczności niniejszej dyrektywy. W tym celu organy egzekwowania prawa państw członkowskich powinny składać Komisji coroczne sprawozdania. ***Sprawozdania te powinny, w stosownych przypadkach, zawierać ilościowe i jakościowe informacje na temat skarg, postępowań wyjaśniających i podjętych decyzji.*** Do celów zapewnienia jednolitych warunków wykonywania obowiązku sprawozdawczego należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹¹.
- (43) W interesie skutecznego wdrożenia polityki w zakresie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów ***rolnych i spożywczych***, Komisja powinna dokonać przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy i przedstawić sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów. ***W sprawozdaniu tym powinno się ocenić w szczególności skuteczność środków krajowych mających na celu zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz skuteczność współpracy między organami egzekwowania prawa.*** W przeglądzie tym należy również zwrócić szczególną uwagę na to, czy w przyszłości – oprócz ochrony ■ dostawców – uzasadniona byłaby ochrona ■ nabywców produktów ***rolnych i spożywczych*** w łańcuchu dostaw. ***W stosownych przypadkach sprawozdaniu powinien towarzyszyć wniosek ustawodawczy.***

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

(44) *Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, to jest ustanowienie minimalnego unijnego standardu ochrony poprzez zharmonizowanie zróżnicowanych środków wprowadzonych przez państwa członkowskie w odniesieniu do nieuczciwych praktyk handlowych, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działań możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu,*

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. *W celu zwalczania praktyk, które rażąco odbiegają od dobrych obyczajów w działalności gospodarczej, stoją w sprzeczności z zasadą dobrej wiary i uczciwego obrotu i są jednostronnie narzucane przez jednego partnera handlowego drugiemu, niniejsza dyrektywa ustanawia minimalny wykaz zakazanych nieuczciwych praktyk handlowych w stosunkach między nabywcami a dostawcami w łańcuchu dostaw produktów **rolnych i** spożywczych oraz określa minimalne zasady dotyczące egzekwowania tych zakazów, a także ustalenia dotyczące koordynacji między organami egzekwowania prawa.*

2. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do niektórych nieuczciwych praktyk handlowych, które występują w związku ze sprzedażą *produktów rolnych i spożywczych przez:*
- a) *dostawców, których roczny obrót nie przekracza 2 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 2 000 000 EUR;*
 - b) *dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 2 000 000 EUR lecz nie przekracza 10 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 10 000 000 EUR;*
 - c) *dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 10 000 000 EUR lecz nie przekracza 50 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 50 000 000 EUR;*
 - d) *dostawcom, których roczny obrót wynosi ponad 50 000 000 EUR lecz nie przekracza 150 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 150 000 000 EUR;*
 - e) *dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 150 000 000 EUR lecz nie przekracza 350 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 350 000 000 EUR.*

Wysokość rocznego obrotu dostawców i nabywców, o których mowa w lit. a)-e) akapitu pierwszego, określa się zgodnie z odpowiednimi częściami załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE¹², a w szczególności jego art. 3, 4 i 6, w tym definicjami „przedsiębiorstwa samodzielnego”, „przedsiębiorstwa partnerskiego” i „przedsiębiorstwa powiązanego”, a także innych kwestii dotyczących rocznego obrotu.

*W drodze odstępstwa od akapitu pierwszego, niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do sprzedaży produktów rolnych i spożywczych przez dostawców, których **roczny obrót nie przekracza 350 000 000 EUR** wszystkim nabywcom, którzy są organami publicznymi.*

Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do transakcji sprzedaży, w których dostawca lub nabywca, lub jeden i drugi, mają siedzibę lub miejsce zamieszkania w Unii.

Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie także do usług, o ile są one wyraźnie wymienione w art. 3, świadczonych dostawcy przez nabywcę.

Nie ma ona zastosowania do umów między dostawcami a konsumentami.

¹² *Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).*

3. Niniejszą dyrektywę *stosuje się* do umów dostawy zawartych po dniu rozpoczęcia stosowania przepisów transponujących niniejszą dyrektywę, określonych w art. 13 ust. 1 akapit drugi.
4. *Umowy dostawy zawarte przed datą publikacji przepisów transponujących niniejszą dyrektywę, zgodnie z art. 13 ust. 1 akapit pierwszy, muszą zostać dostosowane do niniejszej dyrektywy, w ciągu okresu przejściowego trwającego 12 miesięcy od daty jej publikacji.*

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „produkty **rolne i** spożywcze” oznaczają produkty wymienione w załączniku I do TFUE **■**, a także produkty niewymienione w tym załączniku, ale przetworzone z *przeznaczeniem do spożycia z wykorzystaniem* produktów *wymienionych w tym załączniku*;
- 2) „nabywca” oznacza osobę fizyczną lub prawną, *niezależnie od tego, gdzie znajduje się siedziba lub miejsce zamieszkania tej osoby, lub organ publiczny* w Unii, które kupują produkty **rolne i** spożywcze **■**; termin „nabywca” może obejmować grupę takich osób fizycznych i prawnych;
- 3) „organ publiczny” oznacza *organy krajowe, regionalne lub lokalne, podmioty prawa publicznego lub związki złożone z co najmniej jednego takiego organu lub z co najmniej jednego takiego podmiotu prawa publicznego*;
- 4) „dostawca” oznacza producenta rolnego lub osobę fizyczną bądź prawną, niezależnie od tego, gdzie znajduje się ich siedziba lub miejsce zamieszkania, sprzedających produkty **rolne i** spożywcze; termin „dostawca” może obejmować grupę takich producentów rolnych lub grupę takich osób fizycznych i prawnych, takich jak *organizacje dostawców i* zrzeszenia *takich* organizacji;
■
- 5) „łatwo psujące się produkty **rolne i** spożywcze” oznaczają produkty **rolne i** spożywcze, które *ze względu na swoją naturę lub etap przetwarzania mogą przestać nadawać się do sprzedaży w ciągu 30 dni od zebrania, wyprodukowania lub przetworzenia*.

Artykuł 3

Zakaz nieuczciwych praktyk handlowych

1. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie zakazu stosowania *co najmniej wszystkich* następujących *nieuczciwych* praktyk handlowych:

a) nabywca płaci dostawcy ■ :

(i) *w przypadku gdy umowa dostawy przewiduje regularne dostarczanie produktów:*

- *za łatwo psujące się produkty rolne i spożywcze: po upływie więcej niż 30 dni od późniejszej z następujących dat: daty zakończenia uzgodnionego okresu dostarczania, podczas którego produkty zostały dostarczone lub daty ustalenia kwoty do zapłaty za ten okres dostarczania;*
- *za inne produkty rolne i spożywcze: po upływie więcej niż 60 dni od późniejszej z następujących dat: daty zakończenia uzgodnionego okresu dostarczania, podczas którego produkty zostały dostarczone lub daty ustalenia kwoty do zapłaty za ten okres dostarczania;*

na potrzeby określenia terminów płatności, o których mowa w niniejszym podpunkcie, uważa się, że uzgodnione okresy dostarczania w żadnym przypadku nie przekraczają jednego miesiąca;

(ii) w przypadku gdy umowa dostawy nie przewiduje regularnego dostarczania produktów:

- za łatwo psujące się produkty rolne i spożywcze: po upływie więcej niż 30 dni od późniejszej z następujących dat: daty dostarczenia produktów lub daty ustalenia kwoty do zapłaty;*
- za inne produkty rolne i spożywcze: po upływie więcej niż 60 dni od późniejszej z następujących dat: daty dostarczenia produktów lub daty ustalenia kwoty do zapłaty.*

Niezależnie od ppkt (i) oraz (ii) niniejszej litery, jeśli to nabywca ustala kwotę do zapłaty:

- terminy płatności, o których mowa w ppkt (i), zaczynają bieg od daty zakończenia uzgodnionego okresu dostarczania, podczas którego produkty zostały dostarczone; oraz*
- terminy płatności, o których mowa w ppkt (ii), zaczynają bieg od daty dostarczenia produktów;*

- b) *nabywca anuluje zamówienia łatwo psujących się produktów **rolnych i** spożywczych z tak krótkim wyprzedzeniem, że nie można racjonalnie oczekiwać, iż dostawca znajdzie alternatywny sposób zbytu lub wykorzystania tych produktów; powiadomienie z wyprzedzeniem krótszym niż 30 dni jest zawsze uważane za powiadomienie ze zbyt krótkim wyprzedzeniem; w uzasadnionych przypadkach i w odniesieniu do określonych sektorów państwa członkowskie mogą określić okresy krótsze niż 30 dni;*

- c) nabywca jednostronnie **■** zmienia warunki umowy dostawy *produktów rolnych i spożywczych* w zakresie częstotliwości, *sposobu realizacji, miejsca*, terminu lub wielkości ogólnego zaopatrzenia lub pojedynczych dostaw produktów rolnych i spożywczych, standardów jakości, *warunków płatności* lub cen, *lub w odniesieniu do świadczenia usług, o ile są one wyraźnie wymienione w ust. 2;*
- d) *nabywca żąda od dostawcy płatności niezwiązanych ze sprzedażą produktów rolnych i spożywczych dostawcy;*
- e) *nabywca żąda od dostawcy zapłaty za pogorszenie się stanu lub utratę produktów rolnych i spożywczych, lub za oba te zdarzenia, do których doszło w obiektach nabywcy lub po przejściu własności produktów na nabywcę, z przyczyny innej niż zaniedbanie lub wina dostawcy;*
- f) *nabywca odmawia pisemnego potwierdzenia warunków umowy dostawy obowiązujących między nabywcą a dostawcą i o których pisemne potwierdzenie zwrócił; nie ma to zastosowania w przypadku, gdy umowa dostawy dotyczy produktów, które mają być dostarczone przez członka organizacji producentów, w tym spółdzielni, do organizacji producentów, której dostawca jest członkiem, jeśli statut tej organizacji producentów lub zasady i decyzje w nim przewidziane lub z niego wynikające zawierają postanowienia o skutkach podobnych do warunków umowy dostawy;*

- g) *nabywca bezprawnie pozyskuje, wykorzystuje lub ujawnia tajemnice przedsiębiorstwa dostawcy w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943¹³;*
- h) *nabywca grozi podjęciem handlowych działań odwetowych lub podejmuje takie działania przeciwko dostawcy, jeżeli ten korzysta z praw przysługujących mu na mocy umowy lub przepisów prawa, w tym poprzez złożenie skargi do organu egzekwowania prawa lub współpracę z organami egzekwowania prawa podczas postępowania wyjaśniającego;*
- i) *nabywca żąda od dostawcy rekompensaty za koszty rozpatrzenia skarg klientów związanych ze sprzedażą produktów dostawcy mimo braku zaniedbania lub winy ze strony dostawcy.*

Zakaz, o którym mowa w lit. a) akapitu pierwszego, nie wpływa na:

- *skutki opóźnień w płatnościach ani środki zaradcze określone w dyrektywie 2011/7/UE, które mają zastosowanie – w ramach odstępstwa od terminów płatności określonych w tej dyrektywie – na podstawie terminów płatności określonych w niniejszej dyrektywie;*
- *możliwość uzgodnienia przez nabywcę i dostawcę klauzuli dotyczącej podziału wartości w rozumieniu art. 172a rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.*

¹³ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem (Dz.U. L 157 z 15.6.2016, s. 1).*

Zakaz, o którym mowa w lit. a) akapitu pierwszego, nie dotyczy płatności:

- *uiszczanych przez nabywcę na rzecz dostawcy w ramach programu dla szkół przewidzianego w art. 23 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013;*
- *uiszczanych przez jednostki publiczne udzielające świadczeń zdrowotnych w rozumieniu art. 4 ust. 4 lit. b) dyrektywy 2011/7/UE;*
- *na mocy umów dostawy między dostawcami winogron lub moszczu do produkcji wina a ich bezpośrednimi nabywcami, pod warunkiem że:*
 - (i) *szczególne warunki płatności za transakcje sprzedaży są przewidziane w znormalizowanych umowach, którym dane państwo członkowskie nadało wiążący charakter na mocy art. 164 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 przed 1 stycznia 2019 r., oraz że to państwo członkowskie odnowiło to rozszerzenie znormalizowanych umów z tą datą bez znaczących zmian w warunkach płatności na niekorzyść dostawców winogron lub moszczu; oraz*
 - (ii) *umowy dostawy między dostawcami winogron lub moszczu do produkcji wina a ich bezpośrednimi nabywcami są wieloletnie lub staną się wieloletnie.*

2. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie zakazu stosowania *co najmniej wszystkich* następujących praktyk handlowych, chyba że *zostały one uprzednio* uzgodnione w sposób wyraźny i jednoznaczny w umowie **■** dostawy *lub w późniejszej umowie między nabywcą a dostawcą*:

- a) nabywca zwraca dostawcy niesprzedane produkty *rolne i* spożywcze, *nie płacąc za te niesprzedane produkty lub za ich unieszkodliwianie bądź zarówno za niesprzedane produkty, jak i ich unieszkodliwianie*;
- b) **■** od dostawcy *pobierana jest* opłata stanowiąca warunek przechowywania, prezentowania lub oferowania sprzedaży *jego* produktów *rolnych i* spożywczych lub udostępniania takich produktów na rynku **■** ;
- c) *nabywca żąda* od dostawcy *ponoszenia całości lub części kosztów obniżek cen produktów rolnych i* spożywczych sprzedawanych przez nabywcę *w ramach promocji*;
- d) *nabywca wymaga od dostawcy zapłaty za reklamowanie produktów rolnych i* spożywczych *przez nabywcę*;
- e) *nabywca żąda od* dostawcy *zapłaty* za marketing produktów *rolnych i* spożywczych prowadzony przez nabywcę;
- f) *nabywca pobiera od dostawcy opłatę za pracowników zajmujących się urządzeniem lokalu wykorzystywanego do sprzedaży produktów dostawcy*.

Państwa członkowskie zapewniają, by praktyka handlowa, o której mowa w lit. c) akapitu pierwszego była zabroniona, chyba że nabywca przed promocją – jeżeli inicjuje ją nabywca – określa czas trwania promocji oraz oczekiwaną ilość produktów rolnych i spożywczych, które zostaną zamówione po obniżonej cenie.

3. *Jeżeli* nabywca żąda zapłaty w sytuacjach, o których mowa w ust. 2 akapit pierwszy lit. b), c), d), *e) lub f)*, to **■** na żądanie dostawcy podaje on dostawcy *na piśmie* szacunkową wysokość płatności jednostkowych lub *płatności* całkowitych, w zależności od tego, które z nich są bardziej adekwatne, a w przypadku sytuacji, o których mowa w ust. 2 akapit pierwszy lit. b), d), *e) lub f)* – podaje też dostawcy *na piśmie* szacunkową wysokość kosztów oraz podstawę *tych* szacunkowych wyliczeń.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby zakazy, o których mowa w ust. 1 i 2, stanowiły przepisy wymuszające swoje zastosowanie, które mają zastosowanie do każdej sytuacji objętej zakresem tych zakazów, niezależnie od innych przepisów mających zastosowanie do umowy dostawy między stronami.

Artykuł 4

*Wyznaczone **organy** egzekwowania prawa*

1. Każde państwo członkowskie wyznacza *co najmniej jeden* organ właściwy do egzekwowania zakazów określonych w art. 3 na poziomie krajowym (zwany dalej „organem egzekwowania prawa”) *oraz informuje Komisję o takim wyznaczeniu*.
2. *Jeśli państwo członkowskie wyznacza na swoim terytorium więcej niż jeden organ egzekwowania prawa, musi wyznaczyć jeden punkt kontaktowy na potrzeby współpracy między organami egzekwowania prawa i współpracy z Komisją.*

Artykuł 5
Skargi i poufność

1. Dostawca *może* wnosić skargi *do organu egzekwowania prawa w państwie członkowskim, w którym dostawca ten ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, lub* do organu egzekwowania prawa w państwie członkowskim, w którym siedzibę lub miejsce zamieszkania ma nabywca podejrzany o udział w zakazanych praktykach handlowych. *Organ egzekwowania prawa, do którego została wniesiona skarga, musi być właściwy do egzekwowania zakazów określonych w art. 3.*
2. Jeśli członkowie *organizacji producentów, innych organizacji dostawców lub* członkowie zrzeszeń *takich* organizacji uważają, że są dotknięci zakazaną praktyką handlową, takie organizacje lub zrzeszenia mają prawo do wniesienia skargi *na wniosek swojego członka lub członków lub, w odpowiednich przypadkach, na wniosek członka lub członków organizacji, które zrzeszają.*

Prawo do wniesienia skargi, na wniosek dostawcy i w jego interesie, mają także inne organizacje mające uzasadniony interes w reprezentowaniu dostawców, pod warunkiem że są one niezależnymi i nienastawionymi na zysk osobami prawnymi.

3. *Państwa członkowskie zapewniają, by na wniosek skarżącego organ egzekwowania prawa był zobowiązany podjąć wszelkie kroki niezbędne do należytego zachowania w tajemnicy tożsamości skarżącego lub członków lub dostawców, o których mowa w ust. 2, oraz do zapewnienia należytej ochrony wszelkich innych informacji, ■ których ujawnienie **byłoby**, zdaniem skarżącego, szkodliwe dla interesów skarżącego lub tych członków lub dostawców. Skarżący określa **wszystkie** informacje, w odniesieniu do których wnosi o poufne traktowanie.*
4. *Państwa członkowskie zapewniają, aby organ egzekwowania prawa, do którego wniesiono skargę, w rozsądnym terminie od otrzymania skargi informował skarżącego o działaniach, które zamierza podjąć w związku z tą skargą.*

5. Państwa członkowskie zapewniają, by w przypadku gdy organ egzekwowania prawa uzna, że podstawy do podjęcia czynności w sprawie skargi są niewystarczające, informował on skarżącego o przyczynach tej decyzji *w rozsądnym terminie od otrzymania skargi*.
6. Państwa członkowskie zapewniają, by w przypadku gdy organ egzekwowania prawa uważa, że podstawy do podjęcia czynności w sprawie skargi są wystarczające, wszczynał, prowadził i zakończył postępowania wyjaśniające dotyczące skarg w rozsądnym terminie.
7. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ egzekwowania prawa, który stwierdził, że nabywca naruszył zakazy, o których mowa w art. 3, nakazał nabywcy zaprzestania zakazanej praktyki handlowej.

Artykuł 6

Uprawnienia organów egzekwowania prawa

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby *każdy z ich organów* egzekwowania prawa *dysponował zasobami i wiedzą fachową niezbędnymi do wykonywania swoich obowiązków*, i przyznają mu uprawnienia do:
- a) wszczynania i prowadzenia postępowań wyjaśniających z inicjatywy własnej lub na podstawie skargi;
 - b) nakazywania nabywcom i dostawcom dostarczania wszelkich informacji niezbędnych do prowadzenia postępowań wyjaśniających w sprawie zakazanych praktyk handlowych;
 - c) przeprowadzania w ramach postępowań wyjaśniających niezapowiedzianych kontroli na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami krajowymi;

- d) wydawania decyzji *stwierdzających* naruszenie zakazów określonych w art. 3 i *nakazujących* nabywcy zaprzestanie zakazanej praktyki handlowej; organ może zaniechać podjęcia takiej decyzji, jeżeli groziłaby ona ujawnieniem tożsamości skarżącego lub ujawnieniem innych informacji, których ujawnienie skarżący uważa za szkodliwe dla swoich interesów oraz o ile skarżący wskazał te informacje zgodnie z art. 5 ust. 3;
- e) *nakładania* na sprawcę naruszenia *grzywny lub wszczynania postępowania w celu nałożenia* na sprawcę naruszenia *grzywny i innych równie skutecznych sankcji oraz zastosowania środków tymczasowych, zgodnie z przepisami i procedurami krajowymi;*
- f) *regularnego publikowania swoich decyzji wydanych na podstawie lit. d) i e).*

Sankcje, o których mowa w akapicie pierwszym lit. e), muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające oraz uwzględniać charakter, czas trwania, *powtarzanie się* i wagę naruszenia.

I

2. *Państwa członkowskie zapewniają, aby wykonywanie uprawnień, o których mowa w ust. 1, podlegało odpowiednim zabezpieczeniom w odniesieniu do prawa do obrony, zgodnie z ogólnymi zasadami prawa Unii i Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w tym w przypadkach, w których skarżący wnioskuje o zachowanie poufności informacji zgodnie z art. 5 ust. 3.*

Artykuł 7

Alternatywne procedury rozstrzygania sporów

Bez uszczerbku dla prawa dostawców do wnoszenia skarg na mocy art. 5 ani uprawnień organów egzekwowania prawa na mocy art. 6, państwa członkowskie mogą zachęcać do dobrowolnego stosowania skutecznych i niezależnych mechanizmów alternatywnego rozstrzygania sporów, takich jak mediacja, w celu rozstrzygania sporów między dostawcami a nabywcami w odniesieniu do stosowania nieuczciwych praktyk handlowych przez nabywcę.

Artykuł 8

Współpraca między organami egzekwowania prawa

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy egzekwowania prawa skutecznie współpracowały ze sobą **oraz z Komisją** i udzielały sobie wzajemnej pomocy w postępowaniach wyjaśniających mających wymiar transgraniczny.
2. Organy egzekwowania prawa spotykają się **co najmniej** raz w roku w celu omówienia stosowania niniejszej dyrektywy na podstawie corocznych sprawozdań, o których mowa w art. 10 ust. 2 **■**. **Organy egzekwowania prawa omawiają najlepsze praktyki, nowe przypadki i rozwój sytuacji w dziedzinie nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych, a także wymieniają informacje, w szczególności dotyczące środków wykonawczych, które przyjęły zgodnie z niniejszą dyrektywą, oraz swoich praktyk w zakresie egzekwowania przepisów. Organy egzekwowania prawa mogą przyjmować zalecenia, aby zachęcać do spójnego stosowania niniejszej dyrektywy oraz usprawnić egzekwowanie przepisów.** Komisja wspiera organizację tych posiedzeń.

3. Komisja tworzy stronę internetową umożliwiającą wymianę informacji między organami egzekwowania prawa oraz tymi organami a Komisją, w szczególności w odniesieniu do corocznych posiedzeń, i zarządza tą stroną. ***Komisja tworzy publiczną stronę internetową, która zawiera dane kontaktowe wyznaczonych organów egzekwowania prawa oraz odnośniki do stron internetowych tych krajowych organów egzekwowania prawa lub innych organów państw członkowskich, które to strony zawierają informacje o przepisach transponujących niniejszą dyrektywę, o których mowa w art. 13 ust. 1.***

Artykuł 9

Przepisy krajowe

1. Z myślą o zapewnieniu wyższego poziomu ochrony państwa członkowskie mogą utrzymywać lub wprowadzać przepisy, które mają na celu zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych i są bardziej restrykcyjne niż te określone w niniejszej dyrektywie, pod warunkiem że takie przepisy krajowe są zgodne z przepisami dotyczącymi funkcjonowania rynku wewnętrznego.
2. ***Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów krajowych, które mają na celu zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych i nie są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, pod warunkiem że takie przepisy krajowe są zgodne z przepisami dotyczącymi funkcjonowania rynku wewnętrznego.***

Artykuł 10
Sprawozdawczość

1. *Państwa członkowskie zapewniają, by organy egzekwowania prawa publikowały coroczne sprawozdania ze swoich działań objętych zakresem niniejszej dyrektywy i informowały w nich między innymi o liczbie otrzymanych skarg i liczbie wszczętych lub zakończonych postępowań wyjaśniających w poprzednim roku. W odniesieniu do każdego zakończonego postępowania wyjaśniającego sprawozdanie musi zawierać skrócony opis sprawy, wynik postępowania i, w stosownych przypadkach, podjętą decyzję, z zastrzeżeniem wymogów poufności określonych w art. 5 ust. 3.*
2. Do dnia 15 marca każdego roku państwa członkowskie przesyłają Komisji sprawozdanie dotyczące stosowania nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów **rolnych i** spożywczych. Sprawozdanie to musi zawierać w szczególności wszystkie istotne dane dotyczące stosowania i egzekwowania przepisów w związku z niniejszą dyrektywą w danym państwie członkowskim w poprzednim roku.
3. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające:
 - a) przepisy dotyczące informacji wymaganych do stosowania ust. 2;
 - b) ustalenia dotyczące zarządzania informacjami, jakie mają być przesyłane przez państwa członkowskie Komisji, oraz przepisy dotyczące treści i formy takich informacji;

- c) zasady przekazywania lub udostępniania informacji i dokumentów państwom członkowskim, organizacjom międzynarodowym, właściwym organom państw trzecich lub społeczeństwu, z zastrzeżeniem ochrony danych osobowych i uzasadnionych interesów producentów rolnych i przedsiębiorców w zakresie ochrony ich tajemnic przedsiębiorstwa.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 11 ust. 2.

Artykuł 11

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga Komitet ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych ustanowiony na mocy art. 229 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 12

Ocena

1. Do dnia ... [78 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja przeprowadzi **pierwszą** ocenę niniejszej dyrektywy i przedstawi sprawozdanie dotyczące najważniejszych ustaleń tej oceny Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, jak również Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów. *W stosownych przypadkach sprawozdaniu takiemu towarzyszą wnioski ustawodawcze.*
2. *Ocena ta obejmuje co najmniej:*
 - a) *skuteczność środków wdrożonych na poziomie krajowym w celu zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych;*
 - b) *skuteczność współpracy między właściwymi organami egzekwowania prawa i, w stosownych przypadkach, sposoby usprawnienia tej współpracy.*

3. *Komisja sporządza to sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, na podstawie corocznych sprawozdań, o których mowa w art. 10 ust. 2. W razie potrzeby Komisja może zwracać się do państw członkowskich o udzielenie dodatkowych informacji, w tym na temat skuteczności środków wdrożonych na poziomie krajowym oraz skuteczności współpracy i wzajemnej pomocy.*
4. Do dnia ... [30 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie pośrednie ze stanu jej transpozycji i wdrożenia.

Artykuł 13
Transpozycja

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują, do dnia ... [24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] , przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. *Niezwłocznie* przekazują *Komisji* tekst tych *przepisów*.

Państwa członkowskie rozpoczynają stosowanie tych *przepisów najpóźniej w dniu ... [30* miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 14
Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie piątego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 15
Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego w sprawie stowarzyszeń nabywców

Parlament Europejski, uznając potencjalną rolę stowarzyszeń nabywców w tworzeniu korzyści ekonomicznych w łańcuchu dostaw produktów rolnych i żywności, podkreśla, że obecny brak informacji nie pozwala na ocenę gospodarczych skutków działalności takich stowarzyszeń nabywców dla funkcjonowania łańcucha dostaw.

W związku z tym Parlament Europejski wzywa Komisję do bezzwłocznego przeprowadzenia dogłębnej analizy zakresu i skutków działalności takich krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń nabywców dla ekonomicznego funkcjonowania łańcucha dostaw produktów rolnych i żywności.

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji w sprawie przejrzystości na rynkach produktów rolnych i spożywczych

Parlament Europejski, Rada i Komisja podkreślają, że przejrzystość na rynkach produktów rolnych i spożywczych jest kluczowym elementem dobrze działającego łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych, pozwalającym podmiotom gospodarczym i organom publicznym dokonywać bardziej świadomych wyborów i ułatwiającym podmiotom zrozumienie rozwoju sytuacji na rynku. Komisję zachęca się do kontynuowania prac mających na celu poprawę przejrzystości na rynkach na szczeblu UE. Może to obejmować intensyfikację prac nad unijnymi centrami monitorowania rynków i lepsze gromadzenie danych statystycznych niezbędnych do analizowania mechanizmów kształtowania cen w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych.
